

صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سر دبیر: دانیال معمار
واحد فنی:

مدیر فنی: حامد یزدانی، مدیر هنری: مهدی سلامی
گرافیک و صفحه آرایی: حمید یزدانی، سعید غفوری، شیواقنبری و امید روشنگر
ویرایش عکس: فائزه توکلی، ویراستاران: فرهاد غلامرضایی، فاطمه ناصری
آلاشتی، ملیحه نعمت خواه و سوره نوع پرست

صندوق پستی: ۱۹۳۹۵۴۴۶
تلفن: ۲۳۰۰۰۰۰۰
نمابر: ۲۳۰۰۰۰۰۰
پذیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰
چاپ: همشهری
توزیع و اشتراک:
موسسه نشر گستر امروز نوین

قدم زدن در گذرهای قدیمی سنگلج شما را به تهران قدیم می برد

از شب های گلوبندک تا فیلخانه ناصری

خود داشتند و حالا در هیاوهی بازار تهران فقط نامی از آنها باقی مانده است. با وجود این قدم زدن در این گذرهای قدیمی در محله سنگلج در سایه دیوارهای کاهگلی برخی خانه ها که از گزند روزگار جان سالم به در برده اند، خالی از لطف نیست.

بافت قدیمی محله سنگلج دارای تعداد زیادی گذر و کوچه است که محله های این محدوده را به هم متصل می کنند. این گذرها و کوچه ها تاریخچه و ویژگی های منحصر به فرد و در معماری و سبک زندگی محله نقش مهمی دارند؛ گذرهایی که هر کدام داستانی در دل

گذر فیلخانه

گذر فیلخانه در ابتدای بازارچه قوام الدوله قدیم و شهید طر خانی امروزی واقع شده است.

معرفی

نشانی: خیابان خیام، کوچه طرخانی

نام فعلی: کوچه شهید یوسفی

محل نگهداری فیل های دربار

جهیزیه دختر ناصرالدین شاه و همسر معیر الممالک را با فیل، اسب و شتر حمل کردند. فیل ها جزو هدایایی بود که هندی ها به دربار ناصرالدین شاه پیشکش کرده بودند و امکان نگهداری آنها در کاخ شاه نبوده است. بنابراین فیل ها را به ابتدای بازارچه قوام الدوله و کوچه شهید یوسفی امروزی انتقال دادند و با گذشت زمان این بخش از بازارچه به گذر فیلخانه معروف شد. بازارچه قدیمی طر خانی که قسمتی از آن مسقف است از معابر پر رفت و آمد این گذر است.

گذر وزیر دفتر

گذر وزیر دفتر به نام میرزا هادی الله وزیر دفتر، از کارگزاران دربار ناصرالدین شاه قاجار نامیده شده است.

معرفی

نشانی: خیابان شهید اکبرنژاد، گذر وزیر دفتر

نام فعلی: گذر وزیر دفتر

کوچه باغ قاجاری

گذر وزیر دفتر کوچه ای پر از باغ های بزرگ بود. سر تاسر کوچه درختان تنومندی وجود داشت که جوی پر آبی از زیر درختان رد می شد. حالا اما نشانی از این درخت ها و باغ ها وجود ندارد. خانه وزیر دفتر هم که حالا نامش مؤسسه فرهنگی هنری آرتین است، ۶۰۰ متر مساحت و ۷۰۰ متر زیر بنا در دو طبقه دارد که شهرداری آن را مرمت و احیا کرده است. در این گذر یک مسجد قدیمی هم وجود دارد که به نام مسجد شاهزاده معروف است. مسجدی که نجم السلطنه، مادر دکنتر مصدق آن را بنا کرد.

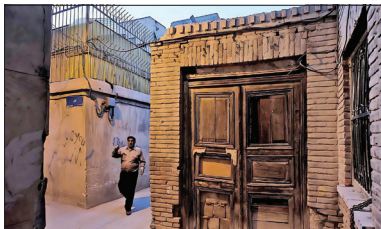
گذر مستوفی الممالک

این گذر به نام میرزا حسن مستوفی الممالک وزیر دارایی دوران قاجار نامیده می شود. گذر مستوفی محله سنگلج را به سایر محله ها متصل می کند.

معرفی

نشانی: خیابان خیام، خیابان میرا

نام فعلی: خیابان میرا

همسایه با عمو کبابی

این گذر جزو معروف ترین گذرهای تهران است که در میانه آن می توانید به کبابی عمو حسن، از قدیمی ترین غذاخوری های تهران سر بزنید. خانه مستوفی الممالک هم در کوچه ای به همین نام قرار دارد که نخستین کابینه مشروطه در این خانه تشکیل شده است. سقف شاه نشین این خانه مملو از طرح پروانه های رنگارنگی است که زیبایی این خانه را صد چندان کرده اند. مسجد و سقاخانه مستوفی هم فاصله کمی با خانه دارند.

گذر پهلوان قلی

گذر مسقف قلی، بین بازارچه معبر، گذر مستوفی و پاچنار محصور شده و بیش از یک قرن قدمت دارد.

معرفی

نشانی: خیابان خیام شمالی، انتهای کوچه کارکن اساسی

نام فعلی: شهید کارکن اساسی

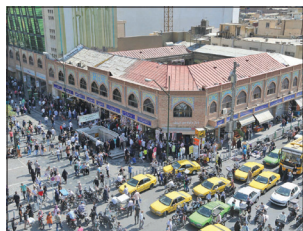

گذر صد ساله

در سال های اخیر سقف چوبی این گذر به سقف آجری تبدیل شده است. میرزا عباسقلی خان بازگان، پدر مهندس مهدی بازگان در همین محدوده زندگی می کرد. اهالی محل معتقدند در گذشته های دور این کوچه محل گذر پهلوانی به نام «قلی» بوده است. برای همین هم گذر قلی به این نام معروف شده است. در این کوچه بزرگانی همچون آیت الله گلپایگانی، آیت الله مشکینی، علامه جعفری، خانواده آل احمد، نراقی و برخی از سرشناسان تهرانی زندگی می کردند.

گذر گلوبندک

معرفی

گلوبندک در سال های دور پوشیده از باغ و درخت بود. در این باغ ها چشمه هایی وجود داشت که آب آنها به وسیله لوله های سفالی به باغ می رسید. این گلوبندک ها را گلوبندک می گفتند.

نشانی: تقاطع خیابان ۱۵ خرداد و خیام

نام فعلی: گلوبندک

محصور در حصار ناصری

این محله قبل از دهه ۲۰ شمسی از شرق به کوچه آشتیانی ها و خانه روحانی مشهور، میرزا حسن آشتیانی می رسید. از غرب به خانه عضدالملک، از روسای ایل قاجار و از درباریان دوره قاجار محدود می شد. از شمال به بازار و از جنوب به چاله حصار و خانه مستوفی الممالک، یکی از صدراعظم های ناصرالدین شاه قاجار محدود می شد. این محله در آن روزگار، از محله های اعیان نشین متصل به قدرت بوده و حالا تنها به تقاطع خیابان ۱۵ خرداد با خیابان خیام محدود شده است.

بازاری که تخریب شد

در زمان سلطنت شاهان قاجار از محل فعلی مسجد امام خمینی (ره) تا گلوبندک بازاری سر پوشیده وجود داشت که به بازار گلوبندک معروف بود. اما این بازار با ساخت خیابان در دوران پهلوی تخریب و بخشی از آن به این خیابان اضافه شد. در گلوبندک دو آب انبار نیز وجود داشت که حالا اثری از آنها دیده نمی شود. سرای نظام وزیر، اسلحه خانه تهران بود. این سرا بعد از تخریب و ساخت و ساز تبدیل به بازار دلگشا شده است. در نزدیکی گذر گلوبندک اماکن تاریخی زیادی قرار دارد که کاخ گلستان، کاخ دادگستری، خانه مستوفی الممالک، بازار بزرگ تهران، کلیسای سنت جورج، پارک شهر و مسجد میرزا محمود وزیر برخی از این اماکن هستند.

حسینیه کربلایی ها هم از اماکن دیدنی در گلوبندک است؛ حسینیه ای که در سال ۱۳۴۸ در یک مجموعه ۶ هزار متری بنا شده و دارای سالن های زنانه و مردانه، آشپزخانه، داروخانه، درمانگاه و کلاس های فرهنگی، دینی و اجتماعی است.